

Jaarverslag 2021

Gemeentelijke Erfgoedcommissie



1. Voorwoord



Voor u ligt het laatste jaarverslag van de Erfgoedcommissie van Alblasserdam 2021. De gemeentelijke erfgoedcommissie wordt vervangen door een op te richten adviescommissie omgevingskwaliteit per 1-3-2022. De commissie heeft ook in 2021 met een niet aflatend enthousiasme zich sterk gemaakt voor het culturele erfgoed van de gemeente Alblasserdam.

Gebruikelijk schrijft de voorzitter het voorwoord voor het jaarverslag. De commissie heeft sinds het overlijden van de voorzitter geen nieuwe voorzitter benoemd. Het voorzitterschap rouleerde.

De voltallige commissie wenst u veel leesplezier bij het jaarverslag over 2021.

2. Taken van de Erfgoedcommissie

Wettelijke taak

De Erfgoedcommissie heeft tot taak het adviseren van burgemeester en wethouders op verzoek of uit eigen beweging over de toepassing van de Erfgoedwet, de Erfgoedverordening Alblasserdam 2013 en het erfgoedbeleid in de meest ruime zin van het woord.

Daaronder vallen ook zaken en/of aspecten met cultuurhistorische waarden in met name het beschermd dorpsgezicht van de gemeente Alblasserdam.

De taken zijn dan wel vastomlijnd, de praktijk is dat bepaald niet. Binnen de kaders bestaan er vele nuances. Niets veranderlijker dan een monument. Herbestemming, restauratie, kleine en grote verbouwingen en duurzaamheidseisen houden oude gebouwen continu in beweging en maken ze op hun geheel eigen wijze up to date voor de 21^e eeuw. Dit vraagt om een zorgvuldige afweging tussen de historische en monumentale waarden van een gebouw en zijn omgeving en de aanpassingen die nodig zijn voor een voortdurend gebruik door de eeuwen heen.

Soms lukt het om snel tot overeenstemming te komen met de eigenaar/architect en aannemer, andere keren is meer overleg nodig om een middenweg te vinden waarin het oude gebouw en de nieuwe functie recht gedaan worden.

2021 was opnieuw een coronajaar. Dat betekent dat vanaf maart de commissie voornamelijk online heeft vergaderd; een enkele keer kon de commissie, met in achtneming van de coronaregels, fysiek vergaderen. Er kwamen kleine en grote projecten voorbij, zoals de ontwikkeling en herbestemming van Mercon Kloos. Ook online werd er gewoon gediscussieerd over ontwerpkeuzes en afweging van ingrepen en consequenties voor historische waarden. Tot op detailniveau werden er gesprekken gevoerd over de kleuren van houtwerk, gevels en (de kleur van) dakpannen, wel of niet dubbel glas of een extra venster in de zijgevel.

In de eerste vergadering van 2021 heeft de commissie kennis gemaakt met de nieuwe wethouder cultuurhistorie K. Jongmans.

3. De leden van de Erfgoedcommissie en hun functies

De Erfgoedcommissie bestaat uit een vertegenwoordiger van de Welstandscommissie, een vertegenwoordiger van de plaatselijke Historische Vereniging en overige leden die de vakdisciplines monumentenzorg en architectuur/bouwhistorie vertegenwoordigen.

Leden:

De leden zijn

De heer H. Lakerveld, lid, restauratiearchitect, deskundig op het gebied van restauratietechnieken

mevrouw I. Douwes, welstandsgedelegeerde, Adviseur bij Dorp, Stad en Land, architect

Mevrouw C. Weijs, lid, bouwhistoricus gemeente Dordrecht

Mevrouw K. Koppers, lid, deskundig op het gebied van restauratie en herbestemming, architect

De heer G. de Haan, lid namens de Historische Vereniging

De Historische Vereniging West-Alblasserwaard heeft de heer G. de Haan bereid gevonden namens de HV zitting te nemen in de gemeentelijke Erfgoedcommissie. De heer De Haan is per 1-1-2021 benoemd tot lid.



Bert de Haan

Secretaris en ambtelijke ondersteuning, maar geen lid van de commissie: mevr. C. Corbeau, adviseur Ruimtelijke Ontwikkeling en Cultuurhistorie.

4. Feiten en cijfers

Vergaderingen

Grote commissie

De voltallige commissie heeft in 2021 8 x vergaderd. De vergaderingen zijn in principe openbaar, tenzij het gaat om consulterend vooroverleg. Er zijn net als vorig jaar veel besloten vergaderingen geweest, omdat principeverzoeken niet in openbaarheid worden behandeld, aangezien het een aftasten is van de mogelijkheden van de voorgenomen ontwikkeling. Vaak zijn belanghebbenden nog niet gekend en gaat hem om een eerste verkenning. Plannen worden vaak nog aangepast in deze fase.

Kleine commissie

De kleine commissie, bestaande uit de welstandsgedelegeerde en een afgevaardigde van de Erfgoedcommissie, vergadert ééns per twee weken om kleinere zaken af te doen, omdat bijvoorbeeld een wettelijke termijn daartoe aanleiding geeft of dat het gaat om zaken waarvan de uitkomst bij voorbaat al vaststaat. Bij twijfel wordt het plan alsnog geagendeerd voor de "grote" voltallige commissie.

In 2021 kwam de kleine commissie net als in 2020 16 x bij elkaar. De verslagen en de adviezen van de kleine commissie worden achteraf bekrachtigd in de eerstvolgende voltallige commissie.

Kosten

De totale externe kosten van de advisering over 2021 bedragen € 14.496,-. Het bedrag bleef binnen het daartoe gestelde budget van € 19.400,-.

5. De adviezen die zijn uitgebracht

Algemeen

De taak van de Erfgoedcommissie is om advies uit te brengen op ingebrachte initiatieven. In de loop van de jaren is gebleken dat ontwikkelaars de commissie goed weten te vinden in een vroeg stadium. Het stadium waarin de plannen nog weinig concreet en bovendien nog vertrouwelijk zijn. Vaak is de omgeving nog niet betrokken omdat nog niet bekend is of plannen haalbaar blijken te zijn. De commissie waardeert het in een zo vroeg mogelijk stadium aan tafel te mogen zitten om te proberen een waardevolle bijdrage te leveren aan de totstandkoming van een goed plan, waarin de cultuurhistorische aspecten zijn gewaarborgd en tot hun recht komen. Dit voorkomt dat de commissie een plan in een definitieve fase slechts kan goed- of afkeuren.

Gevolg van het bovenstaande is dat een aantal onderwerpen die zijn behandeld in de Erfgoedcommissie nog niet in dit openbare jaarverslag terug zijn te vinden. Als de vooroverlegfase is afgerond zullen de plannen in hun definitieve vorm alsnog formeel aan de commissie worden voorgelegd.

Nedstaal

Er is een sloopvergunning aangevraagd voor diverse panden in het beschermde dorpsgezicht. Daarnaast is er subsidie toegekend door de erfgoedlijn van de waterdriehoek voor het restaureren en verplaatsen van een deel van de kraanbaan. De commissie heeft een bezoek gebracht aan Nedstaal om zich op de hoogte te stellen van de plannen. Er ligt een grote opgave tussen fascinerende panden en een bedrijfsbelang van een zittend bedrijf dat op de locatie door gaat. De financiële middelen ontbreken om oude gebouwen geschikt te maken. Sloop van een gedeelte lijkt onvermijdelijk.

Daarbij heeft de commissie ingezet op behoud van zoveel mogelijk authentieke onderdelen zoals de aanwezige kraanbaan.



Dam 81

Een aanvraag voor de verbouwing van een beeldbepalend pand in het gemeentelijke beschermde dorpsgezicht. Het pand is onderdeel van een belangrijk ensemble uit de wederopbouw periode in de stijl van de Delftse School, een enigszins historiserende architectuurstijl, die in 1940 kort na het bombardement onder andere aan de Dam is toegepast. De achterzijde ervan is zichtbaar vanaf alle kanten, met name vanuit de Kerkstraat. Het kantoorpand op de Dam wordt verbouwd voor woningen. Naast de discussie over de zwaarte van het programma, de vier dakkapellen en de vervanging van de kozijnen kwam ook de kleurstelling aan de orde. De commissie heeft een kleurenonderzoek gedaan met een stuk hout op een gootklosje. Het resultaat: De eerste laag was een zachte oker, daarna witten en ergens ertussen een turquoise (jaren '70?).



Molen Souburgh

Het Rijksmonument, de Molen Souburgh, is gerestaureerd. Bij de vergunningverlening is er veelvuldig overlegd met zowel de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed als de gemeentelijke Erfgoedcommissie. Met name ging het over het draai- dan wel maalvaardig maken van de molen en het behoud van de molen die zich onder de bestaande molen bevindt.

Na de oplevering werd de commissie in de gelegenheid gesteld om het resultaat te bezichtigen en uitleg te krijgen van de molenaar.



Rondleiding door De Rederij (gemeentehuis)

De Rederij (het gemeentehuis) is een gemeentelijk monument. Nadat de verbouwing is voltooid heeft de commissie een rondleiding gekregen.



Na de rondleiding is door wethouder Jongmans het boek over het kleurenoverzicht dat is gemaakt voor de verbouwing van de Rederij overhandigd aan de Historische Vereniging.

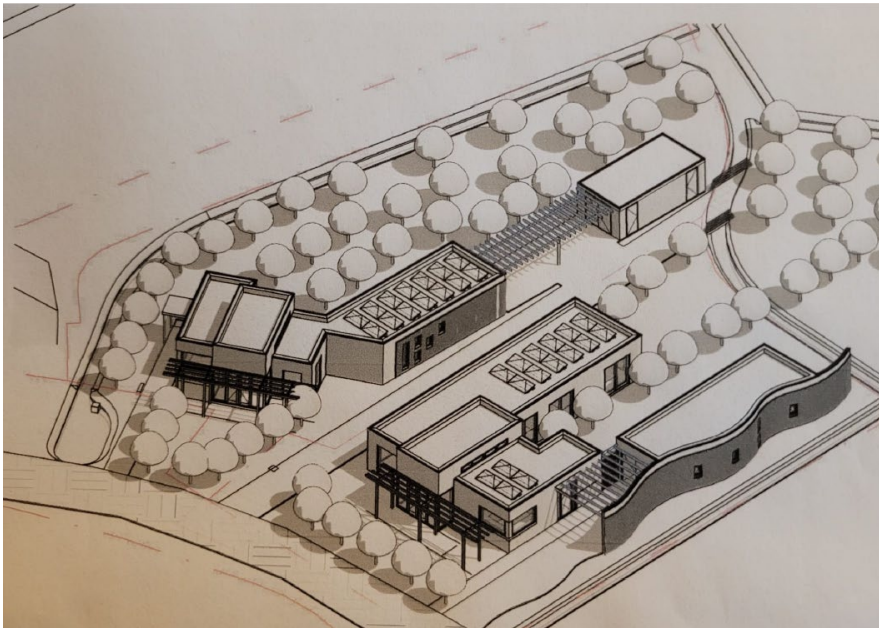


Kloos

In het kader van het ontwerp bestemmingsplan Kloos, het zuidelijke deel, vraagt de commissie om een beeldkwaliteitsplan voor het appartementengebouw. Het bouwvlak dat op de verbeelding wordt aangegeven verschilt van het stedenbouwkundige plan waarvan de commissie kennis heeft genomen in 2018. De commissie vraagt om specifiekere architectuur dan wordt getoond. Gedacht wordt aan industrieelachtige architectuur, meer verticaal geleed. De commissie sprak over de oriëntatie en een passende uitwerking in een zienswijze op het ontwerpbestemmingsplan. De zienswijze is naar tevredenheid beantwoord in de nota zienswijzen van het bestemmingsplan.

Pijlstoep, tegenover 31

Er is geadviseerd over een aanvraag omgevingsvergunning voor de bouw van 2 woningen aan de Pijlstoep tegenover nummer 31, de voormalige wasserij. De opmerkingen die de commissie had meegegeven in het vooroverleg zijn verwerkt in de definitieve aanvraag. De commissie adviseert positief onder voorwaarden.



Plan Polderstraat – Korteland

Het plan Polderstraat – Korteland betreft de transformatie van voormalige manege Alblasserdam en botenbedrijf Jan Korteland aan de Polderstraat naar wonen. Het concept bestemmingsplan is bij de gemeente ingediend. Het plan is al diverse malen besproken in de gemeentelijke erfgoedcommissie, waarbij de huidige omgeving steeds meer een inspiratiebron is geworden voor het ontwerp, waarna vooralsnog een evenwichtig plan is ontstaan. Waar mogelijk worden oude onderdelen hergebruikt om het karakter en de cultuurhistorie van de manege een plek te geven in de nieuwbouw. De architecten blijven met de adviescommissie omgevingskwaliteit over het vervolg in gesprek.

De commissie betreurt het dat het gave ensemble van twee woningen aan de Polderstraat uit de vroege wederopbouwperiode (Delftse school) niet behouden blijft.



Huidige opstallen



Concept plan

Rietgors

Het buitendijks gebied van de griend 'Het Kielgat' langs het Cortgene wordt elk jaar verder aangetast door rivierwater en wordt daarmee steeds kleiner. Op aangeven van de Werkgroep Bescherming Buitendijks Griend Het Kielgat is door de erfgoedcommissie op 11 november 2021 een brief geschreven aan het College van Burgemeester en Wethouders met de vraag om te bewerkstelligen dat het beschermde natuurgebied van de Rietgors aan de Oost-Kinderdijk behouden blijft. Dit vraagt om onderhoud door de eigenaren.



Omgevingswet:

de commissie is meegenomen door de ambtelijke dienst over de komende Omgevingswet. Tevens is de commissie op de hoogte gehouden over de op te richten adviescommissie omgevingskwaliteit met het oog op de Omgevingswet. In het kader van het integraal denken en adviseren bestaan er dan geen separate toetsingsadviezen van welstand, erfgoed en stedenbouw meer.

Andere zaken waarover de commissie mocht adviseren

Blokweersche Kade 1, zonnepanelen
Dam, overleg met de provincie R-Net over bushalte
Dam 65, beeldbepalend pand, overdekt terras, legalisatieverzoek
Dam 71, Veranderen van de pui, beeldbepalend pand
Haven 3, dakkapel op een beeldbepalend pand
Kerkstraat vervanging glas bij rug aan rug woningen, rijksmonument
Kerkstraat 87, herinrichting speelplaats/parkeerplaatsen
Trap Landvast
Kortland 55 overdekt zwembad
Ontwerp bestemmingsplan Oost-Kinderdijk 209, bedrijfsbestemming wordt omgezet naar wonen
Ontwerp bestemmingsplan Oost-Kinderdijk nabij 9 (Bockhorn)
Oost Kinderdijk 193, Gemeentelijk monument zonnepanelen
Polderstraat 91A toevoegen van een woning ter plaatse van een schuur
Touwbaan 18
Van Eesterensingel 155, beschermd dorpsgezicht, aanbouw
Waalsmondelaan 13 – dakopbouw, verwijderen balkon, aanbouwen
West-Kinderdijk 24, sloop beeldbepalend pand in beschermd dorpsgezicht
West-Kinderdijk 281, vergroten aanbouw achterzijde
West-Kinderdijk 325-327-329, opknappen van woningen
West-Kinderdijk 333, tijdelijke woonunit
Zeevaartstraat 27, nokverhoging
Zeevaartstraat 31, het plaatsen van een dakkapel, nokverhoging en uitbouw

Besluiten door het college genomen in afwijking van het erfgoedadvies

Brug buitengebied, uit kostenoverweging en duurzaamheidsoptiek
Bouwen van een woning Hof van Souburgh kavel 4, Kortland 53, vanwege gebrek aan argumentatie